

PABLO PICASSO

Pablo Picasso, najslavnejši in najbolj vsestranski umetnik 20. Stoletja, se je rodil 25. oktobra 1881 v Málagi na jugu Španije. Picassov oče je bil učitelj risanja, zato je kmalu spoznal očitno sinovo nadarjenost in pri petnajstih letih je imel Pablo že svoje atelje.

Picasso je po neuspešnem začetku kot študent umetnosti v Madridu in bohemskem obdobju v Barceloni prvič obiskal Pariz oktobra 1900. Mesto je bilo še vedno umetniška prestolnica Evrope in od aprila 1904, ko se je preselil v stavbo z vzdevkom Bateau-Lavoir (Ladja za perilo) na Montmartru, tudi njegov stalni dom in odtlej tudi novo središče avantgardnega slikarstva in literature.

V teh letih je bilo Picassovo delo razmeroma običajno. Gibalo se je od žalobnega modrega obdobja (1901-1905) do zrejšega rožnatega obdobja (1905). Morda je na spremembo razpoloženja delno vplivalo tudi razmerje s Fernande Olivier, njegovo prvo veliko ljubeznijo. V Picassovem življenju so bile ženske in umetnost neločljivo povezane. Prihod nove ženske je pogosto naznanil spremembo umetniške usmeritve.

Čeprav je postajalo Picassovo delo denarno uspešno, je odločno opustil svoj »rožnati« slog. Leta 1907 je, navdihnjen z iberskim in afriškim kiparstvom, naslikal Avignonske gospodčine, eno velikih osvobajajočih del v sodobni umetnosti. Ob odkritju nove likovne svobode je šel Picasso še dlje in postal soutemeljitelj (skupaj s francoskim slikarjem Georgesom Braquom) kubizma, v katerem je bil stvarni svet razstavljen na temeljne geometrijske oblike (krogla, stožec, valj). To je bil verjetno odločilni trenutek, ko je bilo postavljeno temeljno načelo sodobne likovne umetnosti-da umetnikovo delo ni kopija ali ilustracija resničnega sveta, ampak njegov nov in neodvisen dodatek. Po zaslugi kubizma se je umetniška svoboda prenesla tudi na materiale, tako da so lahko tradicionalna izrazna sredstva, kot sta slikarstvo in kiparstvo, dopolnili ali zamenjali vzorci iz izstriženega papirja, na platno prilepljeni predmeti ali »zbirke« izdelanih in »najdenih« stvari.

Picasso se v nasprotju z nekaterimi svojimi sodobniki nikoli ni odločil za ustvarjanje povsem abstrakne umetnosti. V bistvu ga je njegova večstranskost obdržala korak pred občudovalci, od katerih so bili mnogi osupli, ko se je vrnil k bolj tradicionalnemu figurativnemu slikanju in nato v začetku dvajsetih let razvil monumentalni neoklasični slog. Leta 1918 se je poročil z balerino Olgo Kohlovo in prevzel premožen in nadvse čislani življenjski slog, ki pa mu je postajal vse bolj nadležan.

Leta 1925 je začel Picasso slikati popačene, nasilno ekspresivne oblike, ki so bile vsaj deloma odgovor na osebne težave. Odslej je postalo njegovo delo še bolj mnogostransko. Uporabljal-in izumljal-je tak razpon slogov, kakršnih ni še noben umetnik pred njim. Bil je tudi inovativen kipar (nekateri likovni kritiki menijo, da je bil največji umetnik 20. stoletja) in se je pozneje z velikim navdušenjem lotil tudi keramike. V vsakem izraznem sredstvu je bil neznansko plodovit, saj je v svojem življenju ustvaril na deset tisoče del.

Konec tridesetih let, ko se je zdelo da se je Picassov ustvarjalni duh končno le utrudil, je zaradi spleta dogodkov ustvaril svojo najslavnejšo sliko. Guernica je bila neposreden odgovor na grozote na španski državljanski vojni. Spopad se je začel julija 1936 z vojaškim udarom generala Francisca Franca, ki je vodil fašistične, tradicionalistične in klerikalne elemente v državi proti španski republiki in njeni izvoljeni vladi Ljudske fronte (sredinska levica).

Ob izbruhu vojne je Picasso takoj podprl republikance, namenil za njihovo stvar velike vsote denarja in sprejel naročilo, da nariše veliko fresko za španski paviljon na Mednarodni razstavi leta 1937 v Parizu. Še preden je začel, je na pomoč Francu, 26. aprila 1937 bombardirala baskovsko mesto Guernica in ga zravnila z zemljo. Picasso je takoj začel delati pripravljalne študije za Guernico in nato v približno mesecu dni (maja in junija 1937) naslikal ogromno platno. To ni postalo le najbolj znan izraz španskega trpljenja, ampak tudi trpljenja žrtev sodobnega vojskovanja vseh povsod po svetu.

Kljub vsemu pa so republikanci izgubili državljansko vojno in Picasso je do konca svojega dolgega življenja ostal v izgnanstvu v tujini. Med 2. svetovno vojno je ostal v Parizu, ki so ga okupirali Nemci. Ti so mu sicer prepovedali razstavljanje, niso pa ga resneje nadlegovali.

Po osvoboditvi Pariza je Picasso vstopil v komunistično partijo in nekaj let so imela njegova dela neprikrit politični predznak. Hkrati pa so ga, kot svetovno znano osebnost, sprejeli v svojo sredino tudi bogataši na jugu Francije. Po dolgi vrsti razmerij se je leta 1961 še drugič poročil z Jacqueline Roque in se začel vse bolj umikati očem javnosti.

Do konca umetniško ustvarjalen je umrl 8. aprila 1973 star 91 let.

